A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2004. november 16.)

a Németország által a gabonapárlat-főzdék számára nyújtott támogatási programról

(az értesítés a C(2004) 3953. számú dokumentummal történt)

(Csak a német nyelvű szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2006/240/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre, és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra, és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután felkérték az érdekelteket, hogy észrevételeiket az említett cikkeknek [1] megfelelően tegyék meg, és ezen észrevételekre figyelemmel,

mivel:

I. ELJÁRÁS

(1) Hat olyan német ipari gyártó üzem, amely az ipari gabonafőzdék munkaközösségéhez (Arbeitsgemeinschaft gewerblicher Kornbrennereien) tartozik, 2000. november 22-i levelében panaszt nyújtott be a Bizottsághoz a német borpárlat-monopóliumról szóló 1976. május 2-i törvénynek (Branntweinmonopolgesetz) a költségvetés szanálásáról szóló 1999. december 22-i törvénnyel (Haushaltssanierungsgesetz, a továbbiakban: HSanG) történt módosításával kapcsolatban [2].

(2) A panaszosok annak megállapítását kérték, hogy a német törvényhozó a Branntweinmonopolgesetz [3] módosítása által olyan szabályozást vezetett be, amely az EK-Szerződés 87. cikkébe ütközik, mivel az ipari és mezőgazdasági gabonapárlat-főzdéket, amelyek eddig különbség nélkül voltak jogosultak támogatásra, egyenlőtlen elbánásban részesíti azáltal, hogy most már csak a mezőgazdasági gyártók jogosultak a támogatásra. A panaszosok hivatkoznak arra, hogy az új szabályozás a mezőgazdasági gabonapárlat-főzdéket vitathatatlan előnyhöz juttatja, ami a közösségi versenyjogi szabályokkal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül.

(3) A Bizottság először 2001. január 1-jén kért közelebbi tájékoztatást Németországtól a kifogásolt módosításokkal kapcsolatban. Németország erre a február 14-i levéllel válaszolt, amelyben utalt arra, hogy a szóban forgó támogatási intézkedéseket már 1976-ban jelentették a Bizottságnak, és hogy az új törvény csupán a meglevő mechanizmus javítását szolgálja. 2001. március 16-án a Bizottság egy sor új kérdéssel fordult Németországhoz, amely ezt követően a határidő meghosszabbítását kérte, amit a Bizottság 2001. április 9-i levelével megadott.

(4) Németország 2001. április 24-én válaszolt a Bizottságnak, amely erre november 19-én küldte meg első következtetéseit és észrevételeit. Németország a 2001. december 19-i levelében megerősítette a 2001. február 14-én kifejtetteket, és ismét biztosította a Bizottságot arról, hogy a szóban forgó támogatások összhangban vannak a közösségi jogszabályokkal.

(5) 2002. február 22-i levelében a Bizottság az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi irányelv [4] 17. cikkének (2) bekezdése szerint kérte Németországot, hogy tegyen észrevételt, és terjesszen elő megfelelő javaslatokat arra vonatkozóan, hogyan lehet a gabonapárlat-főzdéknek nyújtott támogatásokra vonatkozó jogalkotást összhangba hozni az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésével. 2002. március 19-én Németország írásban közölte a Bizottsággal, hogy nem tart szükségesnek effajta intézkedéseket, mivel a Bizottság következtetéseivel nem tud egyetérteni. Ez különösen arra a következtetésre vonatkozik, amely szerint a gabonapárlat ipari és nem mezőgazdasági termék.

(6) A Bizottság 2002. június 19-i határozatában számos megfelelő intézkedésre tett javaslatot Németország számára a gabonafőzdék támogatására vonatkozó törvény átdolgozásához. 2002. július 19-i és 23-i levelében Németország közölte a Bizottsággal, hogy a javaslatot visszautasítja, és így nem áll szándékában a megfelelő intézkedéseket a megszabott határidőkön belül végrehajtani.

---

[1] HL C 269., 2003.11.8., 2. o.

[2] Bundesgesetzblatt Jahrgang 1999 Teil I Nr. 58, ausgegeben zu Bonn am 28. Dezember 1999. A költségvetés szanálásáról szóló törvény által a német borpárlat-monopólium átfogó reformja következett be. A törvény 2000. október 1-jén lépett hatályba.

[3] 1976. május 2-i Branntweinmonopolgesetz

[4] A 2003. évi csatlakozási okmánnyal módosított HL L 83., 1999.3.27., 1. o.

(7) A Bizottság ezért a 659/1999/EK rendelet 19. cikkének megfelelően 2002. október 16-án úgy határozott, hogy a szóban forgó támogatási intézkedések miatt hivatalos vizsgálati eljárást indít. A határozatot 2002. szeptember 11-én tették közzé *Az Európai Unió Hivatalos Lapjában* ([5]), amelyben minden érintett felkérést kapott a szóban forgó intézkedésekkel kapcsolatos észrevételeinek megtételére.

(8) Németország 2002. november 12-én közölte megjegyzéseit az eljárás megindításával kapcsolatban.

(9) Az érdekelt harmadik felek összesen 54 megjegyzést, köztük egy körülbelül 2 000 aláírást tartalmazó véleményt terjesztettek a Bizottság elé. A megjegyzéseket 2003. február 7-én továbbították Németországnak azzal a kéréssel, hogy nyilvánítson azokról véleményt. 2003. február 26-án Németország a válaszadásra megszabott határidő meghosszabbítását kérte a Bizottságtól, amely e kérésnek február 27-én helyt adott. Németország válasza végül a 2003. március 19-i levélben érkezett a Bizottsághoz.

(10) Németország kérésére 2003. június 5-én létrejött egy találkozó, amelyhez Németország egy 2003. június 4-i előkészítő levelet továbbított a Bizottságnak, amelyet 2003. július 2-án újabb levél követett.

(11) A panaszosok a kérésükre 2003. augusztus 29-én megtartott ülés előkészítéseként 2003. augusztus 13-án írásban közölték véleményüket a Bizottsággal.

(12) A Bizottság 2004. március 5-én továbbította Németországnak a panaszosok 2003. augusztus 13-i levelét. Németország erre a 2004. április 5-i levéllel válaszolt.

II. AZ ÉRINTETT SZABÁLYOZÁS ISMERTETÉSE

A. A német borpárlat-monopólium és fejlődése

(13) A német borpárlat-monopóliumot az 1922. április 8-i törvény ([6]) vezette be, és az Európai Közösségek Bíróságának ítélkezési gyakorlata, így többek között a 45/75 sz. Rewe-Zentrale ügyben 1976. február 17-én hozott ítélet ([7]) következtében az 1976. május 2-i törvény ([8]) módosította. A borpárlat-monopóliumról szóló 1976. május 2-i új törvény megszüntette a területi védintézkedésekből fakadó, az EK-Szerződés 31. cikkébe (korábbi 37. cikk) ütköző ártámogatási politikát, hogy azt egy árkiegyenlítő mechanizmussal váltsa fel.

(14) 1976. április 9-én jelentette be Németország a borpárlat-monopóliumról szóló módosított törvényt ([9]) a Bizottságnál, az EK-Szerződés 93. cikke (3) bekezdésének (jelenleg 88. cikk (3) bekezdése) megfelelően, összefüggésben az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 1962. április 4-i 26. tanácsi rendelet ([10]) 4. cikkével. Az említett rendelet 4. cikke így szól: „*A Szerződés 93. cikke (1) bekezdésének és a 93. cikk (3) bekezdése első mondatának rendelkezéseit alkalmazni kell a Szerződés II. mellékletében* [jelenleg és a továbbiakban: az EK-Szerződés I. melléklete; a kiemelést a Bizottság tette] *felsorolt termékek termelésére és kereskedelmére vonatkozó támogatásokra*” ([11]). Ennek megfelelően a tagállamoknak csupán egyszerű bejelentési kötelezettségük van, anélkül, hogy a Bizottságtól engedélyt kellene szerezniük.

(15) Bejelentésében Németország felhívta a Bizottság figyelmét arra, hogy továbbra is teljesíteni fogja azon törvényi kötelezettségét, hogy a belföldi borpárlat-előállítók termékét a költségeket fedező áron felvásárolja.

(16) Az 1976-os bejelentésben nem tettek különbséget a termékek fajtája, azaz a semleges illetve az ízesített, (utóbbi kategóriába tartozik a gabonapárlat) alkoholok között. A Bizottság annak idején nem tett észrevételt a bejelentés szövegével kapcsolatban.

(17) Az 1976-os törvénymódosítás után a monopólium az alkoholnak a pénzügyminisztériumnak alárendelt, a borpárlattal foglalkozó szövetségi monopóliumigazgatóság, a Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (a továbbiakban: BfB) általi felvásárlásából és értékesítéséből állt. A BfB törvényben garantált áron felvásárolja az alkoholt, rektifikálja ([12]) és piaci áron forgalomba hozza. Ez alól kivételt képez a gabonapárlat.

([5]) HL C 308., 2002.9.11., 6. o.
([6]) Reichsgesetzblatt I, S. 335, 405.
([7]) EBHT 1976., 181. o. (27. pontja). Ezzel az ítéletével a Bíróság különösen azt ismerte el jogként, hogy akkor van szó a Szerződés 37. cikkének (a jelenlegi 31. cikk) megsértéséről, „ha egy behozott termék terhei eltérnek a közvetve vagy közvetlenül a monopólium alá eső hasonló belföldi termék terheitől”.
([8]) A borpárlat-monopóliumról szóló törvényt módosító törvény (Gesetz zur Änderung des Gesetzes über das Branntweinmonopol), Bundesgesetzblatt I N 50 vom 7. Mai 1976, S. 1145.
([9]) A bejelentés a monopólium alá eső valamennyi termékre vonatkozott, beleértve a gabonapárlatot is.
([10]) HL 30., 1962.4.20., 62/993. o. A 49. rendelettel (HL 53., 1962.7.1., 62/1571. o.) módosított rendelet.
([11]) A Szerződés II. mellékletéből az Amszterdami Szerződés hatályba lépésével I. melléklet lett. Tartalma azonban változatlan maradt.
([12]) Rektifikálás: az alkohol feldolgozása lepárlás, szűrés vagy egyéb eljárás által...

(18) A gabonapárlat vonatkozásában az 1976. május 2-i törvény ruházott a BfB-éhez hasonló feladatot az 1930. június 14-én alapított Deutsche Kornbranntwein-Vermarktung GmbH-ra (a továbbiakban: DKV) ([13]), azonban csupán a gabonapárlat felvásárlására és értékesítésére vonatkozóan. Az 1976-os törvény által a DKV kizárólagos jogot szerzett egyrészt a hazai gabonapárlat-termelés legnagyobb részének átvételére olyan törvényileg garantált árakon, amelyek fedezték az előállítók költségeit, függetlenül azok ipari vagy mezőgazdasági jellegétől ([14]), másrészt a gabonapárlat piaci áron történő értékesítésére, adott esetben annak átalakítása és/vagy rektifikálása után. 2000-ig a Németországban előállított gabonapárlat több mint 80 %-át értékesítette a DKV és a maradék 20 %-ot maguk a szeszfőző üzemek ([15]).

(19) A Branntweinmonopolgesetz 82. §-ával ráruházott törvényes feladatának ellenszolgáltatásaként a DKV olyan ellenértéket kap, amelyet piaci ár hiányában az állami megbízásokra vonatkozó önköltségi alapú árszámítás (Preisermittlung bei öffentlichen Aufträgen aufgrund von Selbstkosten [LSP]) elvei szerint határoznak meg.

(20) A támogatásra jogosult német gabonapárlat-gyártók kötelesek terméküket a DKV-nak átadni, az állami szervek által évente megállapított szeszfőzési jogaik mértékéig. Előállíthatnak ugyan nagyobb mennyiségű alkoholt, erre azonban már nem vonatkozik árgarancia. A mezőgazdasági szeszfőzdéket (kézenfekvő okokból az ipari szeszfőzdékkel ellentétben) törvény kötelezi arra, hogy a saját maguk által előállított alapanyagokat (gabona) feldolgozzák, és hogy a lepárlás során keletkező melléktermékeket mezőgazdasági üzemeikben tovább hasznosítsák, tehát például, hogy a lepárlás során keletkező cefrét a jószággal megetessék, és hogy a hígtrágyát a trágyázáshoz felhasználják.

(21) Egyes szeszfőzdék/gyártók mégis maguk értékesítik és forgalmazzák termékeik egészét vagy egy részét, a DKV igénybevétele nélkül. Ebben az esetben a számukra megállapított szeszfőzési jogok keretein belül megkapják a DKV-tól a rektifikálás, a tárolás és az értékesítés DKV által megtakarított költségeinek ellenértékét. Így e gyártók egyenlő pénzügyi helyzetbe kerülnek azokkal, akik a DKV-nak adják le termékeiket.

([13]) A Reichsmonopolamt (ma Bundesmonopolbehörde; szövetségi monopóliumhatóság) egy rendeletével 1930-ban létrehozott és ma a pénzügyminisztérium alá tartozó magánjogi társaság, a DKV rendelkezik a gabonapárlat értékesítésének kizárólagos jogával.

([14]) Az 1999. december 28-i törvény hatályba lépéséig.

([15]) A DKV adatai alapján a 2000/2001 termelési évben, azaz egy évvel a HSanG hatályba lépése után, a szabad piacon állították elő a gabonapárlat-termelés 24 %-át, a 2001/2002 termelési évben pedig 40,6 %-át.

(22) A HSanG a támogatások csökkentésének céljából változtatott a monopóliumon. Elsősorban a támogatást élvezők körét korlátozta, és részben újraszabályozta a támogatások odaítélésének folyamatát. A HSanG hatálybalépése óta már csupán a mezőgazdasági szeszfőzdék élvezik teljes mértékben a régi szabályozás előnyeit, ugyanis a módosított Branntweinmonopolgesetz 40. §-ának 5. bekezdése szerint az ipari főzdék szeszfőzési jogainak nagyságát a 2000/2001-től 2005/2006-ig terjedő termelési évekre az általános szeszfőzési jogok 50 %-ában határozták meg ([16]). A törvényben meghatározott 2005/2006-ig tartó átmeneti időszak letelte után csupán a mezőgazdasági szeszfőzdék jogosultak támogatásra.

(23) Az ipari szeszfőzdék, amelyek a HSanG által módosított Branntweinmonopolgesetz 58a. §-a szerint a 2006/2007-es termelési év után, azaz 2006. szeptember 30-tól egyáltalán nem lehetnek tovább a monopólium résztvevői, már 2001-től szabadon kiléphetnek a monopóliumból. Az ipari szeszfőzdék elkerülhetetlen veszteségeinek kompenzálására a jogalkotó előírta, hogy azok, akik idő előtt kilépnek a monopóliumból, kompenzációban részesüljenek. Ebből az okból az ipari szeszfőzdék nagy része az idő előtti kilépés mellett döntött.

(24) Az egyenlő elbánás okán a törvény szerint mezőgazdasági szeszfőzdék is elhagyhatják kérésükre a monopóliumot, ez esetben ugyanaz a kompenzációs összeg illeti meg őket, mint az ipari szeszfőzdéket.

(25) A DVK-nak 2006. szeptember 30-ig kell ellátnia az 1976. május 2-i törvénnyel rábízott feladatot, ezt követően a BfB vehetné át a feladatát.

B. **A szóban forgó támogatások ismertetése**

Az előállítási költségek kompenzálása

(26) A borpárlat-behozatal monopóliumának a 70-es évek második felében történt leépítése, és a piac megnyitása haladéktalanul a német borpárlat-behozatal jelentős emelkedéséhez, és ezzel egyidőben a borpárlat felvásárlási árának jelentős visszaeséséhez vezetett, anélkül, hogy ez az árcsökkenés a gyártóknál is megmutatkozott volna.

(27) A monopólium a DKV-n és a BfB-n keresztül igazodott az új piaci feltételekhez, és eladási árait versenyképes szintre csökkentette. Így az alkohol eladási ára az 1976. évi átlagos 333 DEM/hl-ről, az 1999/2000 időszakban 115 DEM/hl-re csökkent.

([16]) Egy termelési év mindig az adott év október 1-jén kezdődik, és a következő év szeptember 30-án ér véget.

(28) Az 1999/2000 időszakra a törvényben meghatározott átvételi ár, amelyet a DKV a gabonapárlat-főzdéknek volt köteles fizetni 263 DEM/hl alkohol volt (szemben azzal a 296 DEM/hl-rel, amit a BfB az egyéb borpárlatok előállítóinak fizet). Ez az átvételi ár úgy van kialakítva, hogy fedezze az előállítók költségeit. A referenciaköltségek képezik egy lelkiismeretes előállító egy hektoliter alkoholra eső előállítási költségeit. Ugyanebben az időszakban a gabonapárlat DKV általi eladási ára 157 DEM/hl alkohol volt (szemben a semleges alkohol 93DEM/hl-es eladási árával).

(29) A kiegyenlítő rendszer célja így bizonyíthatóan az, hogy tompítsa a hiányzó összegből származó következményeket, amelyek hatással vannak a borpárlat-értékesítési monopóliumra, és ezáltal a DKV-ra is. Németország adatai szerint a gabonapárlat-főzdéknek 1999. október 1. és 2000. szeptember 30. között nyújtott támogatások összege 36,6 millió DEM (18,7 millió EUR) volt.

(30) Az átvételi és a piaci eladási ár (piaci ár) közötti különbség egyértelműen támogatást testesít meg. Ezt Németország nem vitatja.

A monopóliumból való idő előtti kiválás esetén nyújtott kompenzációs összegek

(31) A Branntweinmonopolgesetz 58a. §-ában szabályozott rendszer célja, hogy megkönnyítse a gabonapárlat-főzdék monopóliumból történő kiválását. Mint feljebb (lásd 22. szélzetszám) már kifejtésre került, azok a szeszfőzdék, amelyek készek idő előtt kilépni a monopóliumból, az önkéntes kilépés ellenszolgáltatásaként, és az előállítási költségek kiegyenlítésére szolgáló üzemeltetési támogatás helyett 2006 szeptemberéig lépcsőzetesen csökkenő kompenzációs összegekben részesülnek, amelyeket a mindenkori termelési év első négy hónapjában kell kifizetni. A kompenzációs összegek megadják a lehetőséget azoknak a gyártóknak, akik ezzel élni kívánnak, hogy a monopóliumból való kiválásuk ellenére, továbbra is az úgynevezett „szabad" gabonapárlat-piacon tevékenykedjenek ([17]). Így tehát a már korábban is létező támogatások átrendezéséről van szó, amelyeket a gyártók tetszés szerint vehetnek igénybe.

(32) Emlékeztetni kell arra, hogy majdnem minden ipari, és néhány mezőgazdasági szeszfőzde is ezt a lehetőséget választotta.

([17]) A „szabad" gabonapárlat-piac tette ki a 2000/2001-es termelési évben a piac 40,8 %-át.

A támogatás finanszírozása

(33) Az átvételi ár és a termékek piaci áron történő németországi eladásának különbségéből származó deficitet a szövetségi költségvetés fedezi. Ennek ellentételezéseként emelkedtek az alkoholra kivetett adók. Itt olyan fogyasztási adóról van szó, amelyet mind a hazai, mind az importált alkoholra kivetnek.

A piac számokban

(34) Az 1999/2000 termelési év végén (a törvény bevezetése előtt) 68 ipari és 409 mezőgazdasági szeszfőzde működött, amelyek összesen 253 000 hektoliter gabonapárlatot állítottak elő. 2001. október 1-jén a reform következtében már csupán 11 ipari szeszfőzde volt aktív a piacon 5 000 hektoliteres össztermeléssel. A mezőgazdasági szeszfőzdék száma 340-re csökkent, ezek össztermelése 142 000 hektolitert tett ki.

(35) Az 57, a monopóliumból idő előtt kivált ipari szeszfőzde a 2001/2002-es termelési év végén összesen 5,9 millió EUR összegű kompenzációt kapott, a hat mezőgazdasági szeszfőzde pedig 0,6 millió EUR-t. A 47 szeszfőzde, aki maga értékesíti termékét (összesen 5 400 hektoliter gabonapárlatot), e célból 315 000 EUR összegű támogatást kapott. Végeredményben a DKV a 2001/2002-es termelési évre 6,6 millió EUR támogatást kapott.

C. **Harmadik felek észrevételei**

(36) Az eljárás megindításáról szóló határozat közzétételét követően a Bizottsághoz 54 vélemény érkezett harmadik felek, többek között természetes személyek, vállalkozások, szövetségek és szakmai egyesületek részéről. Túlnyomó többségük (47) elutasítja az eljárás kiindulópontját képező, a Bizottság által javasolt intézkedéseket, 3 vélemény részben, négy pedig teljességében pozitív volt.

(37) A négy pozitív vélemény a szeszipar képviselőitől származik. Ők ráadásul azon a véleményen vannak, hogy az eljárás megindításáról szóló határozatában a Bizottság nem ment elég messzire, és hogy a német borpárlat-monopóliumot alaposan meg kellene reformálni.

A mezőgazdasági előállítók

(38) Mind a 35 mezőgazdasági szeszfőzde elutasító álláspontón van a Bizottság álláspontjával szemben. A legtöbbjük esetben kis családi mezőgazdasági üzemről van szó. Általánosságban a Bizottság azon álláspontját vitatják, amely szerint a gabonapárlat ipari termék. Álláspontjuk szerint mezőgazdasági termékről van szó. Kifogásolják továbbá a Bizottság által használt gabonapárlat kifejezést; találóbb lenne a DKV-nak leszállított termékekre a „Rohalkohol" (nyersalkohol) vagy a „Kornrohalkohol" (gabona alapú nyersalkohol) kifejezést használni. A DKV-hoz beszállított alkohol még nem alkalmas fogyasztásra, további feldolgozására, illetve rektifikálására van szükség. Részben azzal érvelnek, hogy a mezőgazdasági gyártók helyzete nem hasonlítható az ipari üzemekéhez, mert utóbbiakra nem ugyanazok a kényszerítő körülmények vonatkoznak. Ebben az összefüggésben részletesen kitérnek a gabonapárlat-előállítás azon különböző szakaszaira, amelyek a gabonapárlatnak az anyag körforgásán alapuló gazdálkodási rendszerben történő előállításából következnek (gabonatermesztés, szeszfőzés, a szeszmoslék takarmányként való felhasználása, a hígtrágya trágyakénti felhasználása a gabonatermesztésben), ami szigorú ökológiai eljárásmódot követel. A mezőgazdasági szeszfőzdék ezért azon az álláspontón vannak, hogy esetükben továbbra is az EK-Szerződés agrártermékekre vonatkozó előírásait kellene alkalmazni, és hogy tagadhatatlanul hátrányba kerülnének az alkoholjukat a BfB-nek leszállító mezőgazdasági üzemekkel szemben, ha ehelyett az EK-Szerződés szigorúbb versenyszabályait alkalmaznák rájuk. A monopólium 2004. január 1-jei megszűnése a biztos csődbe juttatná őket, mivel sokan közülük beruházásokat hajtottak végre, amelyeket így már nem tudnak kihasználni. A szeszfőzde ezenkívül egyes esetekben a mezőgazdasági üzem szíve, ezért megszűnése esetén az egész üzemet a vég fenyegeti. Egy szakmai egyesület, amely azokat a mezőgazdasági szeszfőzdéket képviseli, amelyek a gabonapárlatot maguk értékesítik, szintén a mezőgazdasági termékek közé sorolja a gabonapárlatot, és úgy véli, hogy a Bizottságnak ezt nem szabadna bolygatnia. Végül számos megjegyzés azt az álláspontot képviseli, hogy a támogatási intézkedések nem tudják a versenyt torzítani, és a tagállamok közötti kereskedelmet korlátozni, mivel a gabonapárlat olyan alkohol, amelyet csak a német nyelvterületen lehet előállítani.

A panaszos és az ipari szeszfőzdék

(39) Az ipari gabonapárlat-főzdék munkaközössége abban a tekintetben kifogásolja az eljárás megindítását, hogy az javasolja valamennyi, mind a mezőgazdasági, mind az ipari szeszfőzdéknek kedvező támogatás megszüntetését, függetlenül azok fajtájától. Ez a szervezet kezdeményezte az eljárást, de sajnálja, hogy a Bizottság megkérdőjelezi az ipari üzemeknek szánt kompenzációs összegeket, amelyeket a monopóliumból való idő előtti kilépés ösztönzésére szántak. A panaszos véleménye szerint a kompenzációs összegek nem testesítenek meg az EK-Szerződés 87. cikkének (88) bekezdése szerinti állami támogatást. Sokkal inkább azon szeszfőzési jogok ellenértékéről van szó, amelyekről a mezőgazdasági szeszfőzdékkel ellentétben le kell mondaniuk. Már magából a jogos elvárásból is az következik, hogy a HSanG-ben előírt kompenzációs összegek engedélyezése szükséges, és ezenfelül elengedhetetlen ahhoz, hogy az érintett szeszfőzdéknek az átmeneti időszak lejártáig lehetőséget biztosítsanak arra, hogy tevékenységüket gazdaságilag elfogadható feltételekre állítsák át, annál is inkább, mert ezek az összegek messze nem olyan nagyok, mint az új törvénnyel okozott veszteségek. Ezenkívül a tagállamok közötti kereskedelem a kifizetések által nem károsodik, mivel nem valósul meg a verseny torzítása, tekintve, hogy a munkaközösség valamennyi tagja beszüntette a gabonapárlat-termelést, mivel lehetetlen anélkül helytállni egy támogatott piacon, hogy maga is támogatásban részesülne. Ezzel szemben a panaszos fenntartja álláspontját, amely szerint a mezőgazdasági szeszfőzdéknek nyújtott támogatások az egyenlőtlen elbánás miatt jogtalanok. Három ipari szeszfőzde kifejezetten azzal a követeléssel kért szót, hogy maradjanak meg a HSanG-nek a kompenzációs összeg kifizetésére, mint a monopóliumból való idő előtti kilépés ellentételezésére vonatkozó rendelkezései.

Egyéb vélemények

(40) A többi vélemény, köztük egy olyan szakértőé, aki elmondása szerint részt vett a szeszes italok meghatározására, megnevezésére és kiszerelésére vonatkozó általános szabályok megállapításáról szóló, 1989. május 29-i 1576/89/EGK tanácsi rendelet ([18]) előkészítő munkálataiban, továbbá egy fogyasztói szövetségé, amely 2 000 aláírást gyűjtött, határozottan elutasítja a Bizottságnak az eljárás megindításakor képviselt álláspontját, leginkább azokkal az érvekkel élve, mint a mezőgazdasági szeszfőzdék, és figyelmeztet különösen arra, hogy a gabonapárlat olyan termék, amelyet továbbra is az agrártermékek közé kellene sorolni, és hogy a Bizottságnak nem lenne szabad megkérdőjelezni e termék hagyományos előállítási módjait. A DKV szerint a Bizottságnak, amennyiben végső határozatában tartja magát az általa javasolt megfelelő intézkedésekhez, akkor az átvételre vonatkozó határidő meghatározásakor figyelembe kell vennie az arányosság alapelvét, és az átmeneti időszakot egy, a 2004. január 1-jeinél távolabbi időpontig meg kellene hosszabbítania, hogy lehetőséget teremtsen az érintett vállalkozások számára, tevékenységük átállítására.

D. **Németország észrevételei**

(41) Németország nem vitatja, hogy az előállítási költségek DKV általi megtérítésének rendszere üzemeltetési támogatás jellegű. Azonban véleménye szerint a gabonapárlatnak továbbra is az EK-Szerződés mezőgazdasági termékekre vonatkozó rendelkezései alá kell tartoznia, és a Bizottságnak nem szabad azt ipari termékként kezelni. Semmiképpen nem osztja a Bizottság azon véleményét, hogy a monopólium keretein belül előállított

([18]) HL L 60., 1989.6.12., 1. o. A legutóbb az 1882/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 284., 2003.10.31., 1. o.) módosított rendelet.

gabonapárlat nem az etilalkohol gyűjtőfogalom alá tartozó mezőgazdasági termék lenne, hanem borpárlatnak (Branntwein) nevezett szeszes italként ipari termék. Álláspontját azzal indokolja, hogy az EK-Szerződés I. mellékletének szövege egyértelmű, és az EK-Szerződés egy szövegrészének tartalmát nem lehet megkérdőjelezni másodlagos jogi szöveg alapján, mint amilyen az 1576/89/EGK rendelet.

(42) Érvelése alátámasztásaként Németország előadja, hogy az Európai Bíróság azáltal, hogy az alkoholadó nem diszkriminatív voltát több ítéletében (többek között a 91/78. sz. Hansen GmbH & Co kontra Hauptzollamt Flensburg ügyben 1979. március 13-án hozott ítéletében ([19]), valamint a 253/83. sz. Sektkellerei C.A Kupferberg & Cie KG a.A kontra Hauptzollamt Mainz ügyben 1985. január 15-én hozott ítéletében ([20]) megerősítette, elismerte ezen adó összeegyeztethető voltát az EK-Szerződés 37. és 95. (jelenleg 31. illetve 90.) ([21]), és ezzel közvetve a 87. és a 89. cikkével.

(43) A monopóliumból való idő előtti kilépést választó szeszfőzdéknek járó kompenzációs összegekkel kapcsolatban Németország kifejti, hogy itt szükséges ösztönzésről van szó, mivel a szeszfőzdék hosszú évekig kötve voltak a borpárlat-monopóliumhoz, miután világossá tette, hogy a panaszos állításával ellentétben a szeszfőzési jogok esetén nem vagyonértékről van szó. Ezenkívül az egyenlő elbánás okán a mezőgazdasági szeszfőzdéknek éppúgy lehetősége van a monopóliumból ugyanazon feltételekkel kilépni, mint az ipari szeszfőzdéknek.

(44) Németország utal arra, hogy – amennyiben a Bizottság ragaszkodik megítéléséhez – mind a monopóliumban maradó szeszfőzdéknek járó üzemeltetési támogatás, mind a monopóliumból történő idő előtti kilépés ellentételezésére szolgáló kompenzációs összegek esetén elengedhetetlenül szükség van a többéves átmeneti időszakra, tekintve a gabonapárlat előállítóinak hagyományos monopóliumhoz kötöttségét, és az ezzel összefüggő jogos elvárást. Erre az időre a szeszfőzdéknek, függetlenül attól, hogy ipariak vagy egy mezőgazdasági üzem részei-e, szükségük van arra, hogy gyártási rendszerüket a szabad piac feltételeihez igazítsák, vagy hogy üzemeiket egyéb termelési tevékenységre állítsák át. Németország ezért egy 2006. szeptember 30-ig terjedő átmeneti időszakot javasolt. Konkrét okokat tárt a Bizottság elé arra vonatkozóan, miért kellene legalább a 2005/2006-os termelési évig meghosszabbítani a Bizottság által a megfelelő intézkedések keretében eredetileg 2004. január 1-jében meghatározott, az átmeneti időszak végét jelentő határidőt. Minden más döntés számos ipari és mezőgazdasági szeszfőzde bezárásához, és sok munkahely megszűnéséhez vezetne.

([19]) EBHT 1979., 935. o.
([20]) EBHT 1985., 157. o.
([21]) A 90. cikk (korábbi 95. cikk) így szól: „A tagállamok sem közvetlenül, sem közvetve nem vetnek ki más tagállamok termékeire a hasonló jellegű hazai termékre közvetlenül vagy közvetve kivetett adónál magasabb belső adót. A tagállamok továbbá nem vetnek ki más tagállamok termékeire olyan természetű belső adót, amely más termékek közvetett védelmét szolgálhatja."

(45) Németország vitatja a panaszos azon állítását, miszerint az 1999. december 22-i HSanG az ipari gabonapárlatfőzdék hátrányos megkülönböztetéséhez vezetett volna, mivel az arra korlátozódik, hogy átformálja a monopóliumot a támogatásban részesülők számának minimális csökkentésével, valamint egy hat éves átmeneti időszak és egy olyan megfelelő pénzügyi kompenzáció segítségével, amelyhez ipari és mezőgazdasági szeszfőzdék egyenlő módon hozzájuthatnak.

III. JOGI MINŐSÍTÉS

A. A versenyszabályok alkalmazhatósága:

A gabonapárlat nem tartozik az EK-Szerződés I. mellékletének hatálya alá

(46) Az előzőekben már bemutatásra került, hogy a gabonapárlat feldolgozását szervezeti szempontból elválasztották a monopólium alá eső többi mezőgazdasági eredetű alkoholtermékétől (lásd 16-24. pont). 1930-ban külön erre a termékre önálló jogi személyiséggel rendelkező intézményt hoztak létre a borpárlat-monopólium keretein belül, a DKV-t. Az 1976. május 2-i törvénnyel Németország újra megerősítette a gabonapárlatra vonatkozó különleges elbánást azáltal, hogy továbbra is megtartotta egymás mellett a két piacszervezeti intézményt, a BfB-t és a DKV-t.

(47) A BfB-nek leszállított alap alkoholtermékek (Basisalkoholprodukte) (párlatok) többségét nyilvánvalóan semleges, fogyasztásra még nem kész alkohol előállítására szánják, míg a DKV-nak átengedett párlatok (amelyeket Németország „Kornfeindestillat"-nak nevez) kitűnnek aromatikus tulajdonságaikkal, és így alkalmasak az emberi fogyasztásra.

(48) Ez a különbség alapvetően azokkal a körülményekkel magyarázható, amelyek között a szeszfőzdék alapterméke a két terjesztő szervezet részére átadásra kerül, valamint a két intézmény által történő átalakítás és/vagy rektifikálás után forgalomba hozott termék minőségével.

(49) A BfB túlnyomó részben (többek között gyümölcs-, burgonya, melasz- és gabonaalapú) nyersalkoholt (Rohalkohol) vesz át, és általában rektifikálás és/vagy átalakítás után semleges alkoholként adja el.

(50) A DKV egy párlatot vesz át – „Kornfeindestillat" –, amelyet már eleve az 1576/89/EGK rendelet értelmében vett szeszes italnak tekintenek. A párlat DKV által végrehajtott rektifikálása leginkább abból áll, hogy standardizálják a végtermék alkoholtartalmát (ami a Korn megnevezésű termékek esetén 32 %, a Kornbrand megnevezésűeknél 37,5 %).

(51) Az EK-Szerződés I Melléklete, a bizonyos termékeknek az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés II. mellékletében szereplő listára való felvételéről szóló, 1959. december 18-i 7a tanácsi rendelet ([22]) szerinti formájában így szól: „denaturált vagy nem denaturált etil-alkohol, tetszőleges alkoholtartalommal, az EK-Szerződés I. mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékekből (kivéve borpárlat, likőr, és egyéb szeszes italok, italok előállítására szolgáló összetett alkoholos készítmények – eszenciák –)". Ezt a szöveget a Vámtarifa volt 22.08. és 22.09. vámtarifaszámai (jelenleg 22.07 és 22.08) segítségével lehet értelmezni, amelyek alatt meghatározzák a denaturált szesz, a borpárlat, a likőr és egyéb szeszes italok fogalmát.

(52) A vámtarifához fűzött magyarázó megjegyzések szerint a borpárlat, amely tehát nem tartozik az I. mellékletbe, definíciója a következő: „(...) amelyet (aromaanyagok hozzáadása nélkül) erjesztett természetes folyadékok, mint amilyen a bor, almabor, vagy erjedt gyümölcsök, erjedt törköly vagy gabona, illetve egyéb erjesztett növényi termék lepárlásából nyernek; különleges íz és aroma jellemzi; ez arra vezethető vissza, hogy másodlagos, a lepárláshoz használt kiinduló anyagok fajtájától függő (észter, aldehidek, savak, erősebb alkoholok stb.) összetevőket tartalmaz."

(53) A vámtarifaszám magában foglalja a következőt is: „Nem denaturált etilalkohol, kevesebb mint 80 térfogatszázalék alkoholtartalommal [...]". A magyarázó megjegyzésekben e termékre a következő vonatkozik: „...függetlenül attól, hogy fogyasztási vagy technikai célokra szánják-e; az A pont alatt levő termékektől (pl.: borpárlat) abban különbözik, akkor is ha fogyasztásra alkalmas, hogy nincsenek aromaadó összetevői."

(54) A gabonapárlat tehát egy borpárlat, amelyre jellemző az aromatikus összetevők jelenléte, és ezáltal nem tekinthető etil-alkoholnak. Emellett szól egyébként a korábbi 22.09. vámtarifaszámhoz fűzött magyarázat C pontjának 2) alpontja (jelenleg 22.08, C pont, 2) alpont), amely hangsúlyozza, hogy e vámtarifaszámhoz tartoznak az etil-alkohol mellett a „az erjedt gabonacefre (rozs-, árpa-, zab-, búza- és kukoricacefre) lepárlásából származó whisky és egyéb borpárlatok" is.

(55) A Bizottságnak adott válaszaiban Németország felcseréli a fent említett (ld. 53. szélzetszám) körülmények között etil-alkoholnak tekinthető gabonaszeszt (Kornalkohol) a gabonapárlat (Kornbranntwein) megnevezésű szeszes itallal. A Branntweinmonopolgesetz-nek az 1999. december 22-i HSanG által módosított szövege szerint megítélve a német jogalkotó a valóságban különböző módon kezelte a „Kornalkohol"-t és a „Kornbranntwein"-t, éppen azért mert különböző fajtájú termékekről van szó.

([22]) HL 7., 1961.1.30., 61/71. o.

(56) Ennek következtében a Bizottság ragaszkodik azon véleményéhez, miszerint e termékek esetén különböző termékekről van szó, az előbbi semleges alkohol előállítására szolgál, míg az utóbbi, amely ezen eljárás tárgya, aroma- és ízanyagokkal rendelkezik.

(57) Az 1576/89/EGK rendelet 1. cikkének (1) bekezdése pontosítja, hogy a rendelet a szeszes italok meghatározására, megnevezésére és kiszerelésére vonatkozik.

(58) Az említett rendelet 1. cikkének (4) bekezdése felsorolja a szeszes italok különböző fajtáit. A c) pont a következőképpen határozza meg a gabonapárlatot:

„1. Olyan szeszes ital, amelyet erjesztett gabonacefre lepárlásával nyernek, és amely rendelkezik a nyersanyagokból származó érzékszervi tulajdonságokkal;

a »gabonapárlat« kifejezést helyettesítheti a »Korn« vagy »Kornbrand« azoknak az italoknak a megnevezésében, amelyeket Németországban, vagy a Közösség azon régióiban állítottak elő, ahol a német a hivatalos nyelv, feltéve hogy az italt hagyományosan ebben a régióban állítják elő, és, ha a gabonapárlatot bármely más anyag hozzáadása nélkül nyerik:

— vagy kizárólag a búza, árpa, zab, rozs vagy hajdina egész szemet és minden részét tartalmazó erjesztett cefréjének a lepárlásával, vagy

— az első albekezdés szerint nyert párlat újrafinomításával.

2. ahhoz, hogy egy gabonaszeszt »gabonapárlatnak« lehessen nevezni, erjesztett gabonacefréből kell készíteni, és a lepárlását úgy kell végezni, hogy a desztillátum alkoholtartalma 95 % (V/V)-nál kisebb legyen, és rendelkezzen az alapanyag jellemző érzékszervi tulajdonságaival."

(59) A vizsgált esetben a gabonapárlat-előállítók az 1576/89/EGK rendeletben meghatározott eljárás szerint nyert terméket (Kornfeindestillat) szállítanak a DKV-nak, amelyet a DKV ezt követően adott esetben rektifikál és/vagy átalakít azért, hogy aztán áruba bocsássa.

(60) Németország véleménye szerint a Bizottságnak nem lenne szabad erre a szövegre támaszkodnia, hiszen szerinte abban csupán a fogyasztóvédelem érdekében állítottak fel szabályokat a szeszes italok forgalmazására vonatkozóan. A Bizottság nem vitatja, hogy ez a rendelet célja, de ez semmi esetre sem zárja ki annak lehetőségét, hogy a szövegre a gabonapárlat szeszes italként történő leírása és definiálása céljából hivatkozni lehessen, amelyre így a versenyszabályok közvetlenül vonatkoznak. A Bizottság így, anélkül hogy végleges ítéletet akarna hozni, úgy véli, hogy ez a másodlagos jogból vett szövegrész a Bizottság véleményét támasztja alá a szóban forgó termék besorolásának kérdésében.

(61) Németország a Bizottsághoz intézett egyik közleményében utal arra, hogy az EK-Szerződés I. mellékletének szövege nyelvenként változik. Így az angol és a holland nyelvű változatokban hiányzik a „Branntwein" (borpárlat) szó, ezekben csak a „likőr" és a „szeszes ital" szerepel. A Bizottság erre azt a megjegyzést teszi, hogy a német nyelvi változat és a többi nyelvi változatok egyértelműek erre vonatkozóan, és azokban a „Branntwein" kétségtelenül szerepel. A „Branntwein" kategóriát kifejezetten nem kiemelő nyelvi változatokat, mint amilyen például az angol és a holland, a többi nyelvi változat fényében kell értelmezni és alkalmazni, és csak úgy lehet őket érteni, hogy a „Branntwein" az egyéb alkoholos italok közé tartozik, amelyek szintén kivételt képeznek az I. melléklet hatálya alól.

(62) A mezőgazdasági eredetű termékek közös piacának igazgatása és továbbfejlesztése keretében hozta meg a Tanács a mezőgazdasági eredetű etil-alkohol piacával kapcsolatos egyedi intézkedések megállapításáról szóló, 2003. április 8-i 670/2003/EK rendeletet ([23]). E rendelet hivatott létrehozni a mezőgazdasági eredetű alkohol első közös piaci szervezetét.

(63) Az eljárás megindításáról szóló határozatában, érvelése alátámasztásaként a Bizottság hivatkozott ezen, akkor még javaslati stádiumban levő rendelet néhány pontjára. Továbbra is érdekes lenne segítségül hívni e joganyag előkészítő munkálatait és a rendelet végleges szövegét, mert ezek adott esetben a Bizottság azon felismerését támasztják alá, amely szerint a gabonapárlat ipari termék. Így egy első tervezet 1. cikke az 1576/89/EGK rendelet értelmében vett szeszes italokat kifejezetten kivette a rendelet hatálya alól. A rendelet végleges szövege az érintett mezőgazdasági termékeket az EK-Szerződés I. mellékletére hivatkozva határozza meg. A rendelet hatálya alá tarozó, az 1. cikkben meghatározott vámtarifaszámok között a borpárlat gabonapárlat formában nem szerepel, hanem csupán mint nem denaturált és denaturált etil-alkohol, és denaturált borpárlat.

([23]) HL L 97., 2003.4.15., 9. o.

(64) A Bizottság ezért arra a következtetésre jut, hogy a gabonapárlat egy az EK-Szerződés I. mellékletéből kizárt szeszes ital, amelyre így az EK-versenyszabályok vonatkoznak.

B. **A szóban forgó intézkedéseket az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti létező támogatásnak kell tekinteni**

(65) A Bizottság bizonyította, hogy a gabonapárlat ipari termék, amire az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének rendelkezései alkalmazandók.

(66) Az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint: „Ha e szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet".

Az előállítási költségek fedezése

(67) A szóban forgó intézkedések előnyt biztosítanak a gabonapárlat előállítóinak, hiszen a számukra biztosított szeszfőzési jogok keretében garantálják számukra az előállítási költségeik fedezését, függetlenül attól az ártól, amellyel aztán a termék végül a német piacra kerül. Emlékeztetőül: Az 1999/2000 időszakban a gabonapárlatot a DKV 263 DEM/hl-es áron vásárolta föl, hogy aztán 157 DEM/hl-es áron értékesítse, ami a szóban forgó időszakban 36,6 millió DEM (18,7 millió EUR) támogatásnak felel meg. Így a német gabonapárlat-előállítók annál jelentősen kedvezőbb pénzügyi feltételek mellett adhatják el terméküket, mintha a terméküket közvetlenül a rendes piaci körülmények között kellene értékesíteniük – azaz a monopóliumból fakadó jelentős támogatás nélkül.

(68) Azokban az esetekben, amikor a DKV nem kapcsolódik be a gabonapárlat gyártási folyamatába, az érintett termelők szeszfőzési jogaik arányában kompenzációt kapnak, amelynek nagysága a DKV által a rektifikáláson, értékesítésen és tároláson stb. megtakarított összeg.

(69) E támogatásoknak köszönhetően a német gyártók gabonapárlat-termelésüknek a szeszfőzési jogok alá nem eső, általuk közvetlenül értékesíthető részét olyan áron tudják eladni, amelyet nem tudnának elérni, ha a monopóliumnak köszönhetően nem kapnának a termelésük DKV-nak leszállított része után túlzottan magas átvételi árat.

(70) Ez a kedvezmény kihatással van a mindenkori vállalkozás folyó előállítási és értékesítési költségeire, azaz az üzemi költségekre.

Kompenzációs összegek

(71) Szintén a gyártók javát szolgáló előnyt jelentenek az úgynevezett kompenzációs összegek is, amelyeket az előállítási költségek megtérítése helyett biztosítanak azon vállalkozásoknak, akik a monopóliumból idő előtt kilépnek, hogy adott esetben a „szabad" gabonapárlat-piacon álljanak helyt. Az így nyújtott pénzeszközök pótolják az adott termék előállításához és értékesítéséhez nyújtott támogatásokat, lényegében azonban felérnek a támogatással. Itt nincs jelentősége annak, hogy a kompenzációs összegeket a „szabad" gabonapárlat-piacon való megmaradástól eltérő célokra is fel lehet használni, például a szeszfőzdék bezárására vagy átalakítására.

(72) A HSanG, amely a borpárlat-monopólium keretén belül nyújtott támogatások mértékét hivatott összességében csökkenteni, nyilvánvalóan kiegyensúlyozott átmeneti szabályozást kíván létrehozni, amely valamennyi előállító igényeit igazságosan figyelembe veszi, tekintettel azok mindenkori sajátosságaira és célkitűzéseire. Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy nem minden előállítóra vonatkoznak ugyanazok a kényszerítő körülmények, így például a mezőgazdasági előállítókat törvény kötelezi arra, hogy a termelés során a az anyag körforgásán alapuló gazdálkodás ökológiai elve alapján járjanak el.

(73) A kompenzációs összegek nincsenek beruházáshoz kötve, és így a kedvezményezett szeszfőzdék folyó üzemelését érintik.

(74) Az intézkedéseket állami eszközökből finanszírozzák, függetlenül attól, hogy az előállítási költségekhez nyújtott támogatásokról, vagy pedig kompenzációs összegekről van-e szó. Az átvételi ár és a Németországban piaci áron történő értékesítés különbségéből eredő hiányzó összeget a szövetségi költségvetés eszközeiből fedezik, ez vonatkozik az előállítóknak a monopóliumból való idő előtti kilépés esetén fizetett kompenzációs összegekre is.

(75) Az intézkedések célja a gabonapárlat-termelés támogatása. Ennek következtében szelektív természetűek.

(76) Az intézkedések egészen nyilvánvalóan torzítják a versenyt a közös piacon és érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, mivel a német gyártók konkurálnak más tagállamok előállítóival, akik talán ugyanazt az alkoholt akarják a német piacon forgalomba hozni. Mint ahogyan azt harmadik felek ismételten megjegyezték, a már idézett 1576/89/EGK rendelet szerint a Kornbranntwein (gabonapárlat) kifejezést kizárólag azokra az italokra lehet alkalmazni, „amelyeket Németországban, vagy a Közösség azon régióiban állítottak elő, ahol a német a hivatalos nyelv" ([24]) „feltéve, hogy az italt hagyományosan ebben a régióban állítják elő…" A gabonapárlat ezen kívül konkurál más tagállamok egyéb borpárlataival és szeszes italaival. Az a tény, hogy az Európai Bíróság a Hansen und Sektkellerei C.A. Kupferberg ügyekben úgy döntött, hogy az EGK-Szerződés 95. és 37. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azok nem állnak ellentétben a monopóliumhatóság által eladott borpárlat eladási árának tényleges csökkentésével, ha „a behozott termékekre sem vetnek ki ténylegesen magasabb adót mint a megfelelő belföldi termékekre", nem befolyásolja az állami támogatások Bizottság általi minősítését.

(77) Így tehát nem vitás, hogy a szóban forgó intézkedések alkalmasak a tagállamok közötti kereskedelem torzítására.

(78) Ennek következtében a szóban forgó intézkedések az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatások. Mivel a céljuk az érintett vállalkozások folyó üzemi költségeinek fedezése, ezért ezek üzemeltetési támogatások.

(79) A Németország, a panaszosok és az érintett harmadik felek által átadott dokumentumok alapján a Bizottság megállapítja, hogy az 1999. december 22-i HSanG célja a borpárlat-monopólium 1976. május 2-i törvény szerinti formájának újraszabályozása a gabonapárlat előállításához nyújtott támogatások alapvető leépítése érdekében. A Bizottság megállapítja továbbá azt is, hogy Németország a mezőgazdasági termékekre vonatkozó rendelkezések alapján 1976. áprilisában bejelentette az 1976. évi törvényből fakadó intézkedéseket, és hogy a bejelentés annak idején nem szolgált további észrevételek alapjául.

(80) Az EK-Szerződés 88. cikke (1) bekezdésének valamint a 659/1999/EK rendelet 18. cikkének megfelelően a Bizottság 2002. június 19-i határozatában megfelelő intézkedések elfogadását ajánlotta Németországnak, miután arra a következtetésre jutott, hogy a gabonapárlat ipari terméknek tekintendő, és hogy az érintett intézkedések olyan létező támogatást testesítenek meg, amelyek többé nem egyeztethetőek össze a közös piaccal; ez ellen Németország azonban kifogással élt.

(81) A borpárlat-monopóliumra visszavezethető állami támogatásokat, ideértve az 1976. május 2-i törvény alapján a gabonapárlatra vonatkozó támogató intézkedéseket is, Németország megfelelően bejelentette anélkül, hogy a Bizottság akkoriban fenntartásainak adott volna hangot az intézkedéseknek a közösségi versenyszabályokkal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban. Németország annakidején tájékoztatta a Bizottságot, hogy meg kívánja valósítani az intézkedéseket. Ennek következtében a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának iii. alpontja szerinti létező állami támogatásról van szó.

([24]) A kiemelést a Bizottság tette.

(82) Az 1999. december 22-i törvényből következő intézkedéseket a megfelelő intézkedésekről szóló 2002. június 19-i határozatában a Bizottság szintén nem új támogatásnak sorolta be.

(83) Az 1999. december 22-i HSanG tulajdonképpeni célja, hogy csökkentse a támogatások kedvezményezettjeinek körét, és hogy csökkentse a nyújtott támogatások összegét. Semmit nem változtat az 1976. május 2-i törvény által bevezetett rendszer lényegén, amely alapján az előállítók költségeit a gabonapárlat piaci árától függetlenül megtérítik. Ugyanez vonatkozik azokra a kompenzációs összegekre is, amelyeket a monopóliumból való idő előtti kiválás esetén nyújtanak, és amelyek bizonyos ideig helyettesítik a támogatásokat.

(84) Ezért nem kellett az 1999-es HSanG-t annak hatálybalépése előtt a Bizottságnál bejelenteni.

(85) Ez a vélemény megfelel az Európai Bíróság C44/03 sz. Namur-Les assurances du crédit SA ügyben hozott 1994. augusztus 9-i ítéletének ([25]). Ebben az esetben egy közintézmény tevékenységi körének kiszélesítését határozta el, ezáltal az állami támogatások, amelyekben egy a Szerződés hatálybalépése előtt hatályba lépett jogszabály erejénél fogva részesült, a kiszélesített üzletkör javára is szolgáltak volna. A Bíróság úgy ítélkezett, hogy egy ilyen esetben nem lehet azt a nézetet képviselni, hogy itt egy támogatásnak az EK-Szerződés 93. cikkének (3) bekezdése értelmében vett bevezetéséről vagy módosításáról lenne szó, hiszen ez a döntés anélkül érvényesül, hogy a törvénnyel bevezetett támogatási programban módosítást hajtottak volna végre.

(86) Ezért azokra a támogatásokra, amelyeket egy, a Szerződés hatálybalépése előtt létező támogatási program keretében nyújtanak, nem vonatkozik sem a 93. cikk (3) bekezdésében szereplő bejelentési kötelezettség, sem pedig az ugyanitt szereplő felfüggesztési záradék, hanem ugyanezen cikk (1) bekezdése szerint folyamatosan felül kell őket vizsgálni.

„A tagállamokat ugyanis – bizonyos fajta jogbizonytalanság teremtése nélkül – nem lehet kötelezni arra, hogy a Bizottságnak ne csak az új támogatásokat, és a támogatások eredeti értelemben vett átalakítását, tehát amikor olyan vállalkozásnak nyújtanak támogatást, amely egy létező támogatási program haszonélvezője, jelentsék, alávetve őket ezzel az előzetes bizottsági kontrollnak, hanem minden olyan intézkedést, amely érinti e vállalkozás tevékenységét, és hatással lehet a közös piac működésére vagy a versenyre."

(87) A Bizottság csatlakozik ehhez a megítéléshez.

(88) A Bizottság ezen az alapon indította meg az 1999/659/EK rendelet szerinti eljárást.

([25]) EBHT 1994., I-3829. o.

a) Az 1999/659/EK rendelet szerinti előzetes intézkedések

(89) Az 1999/659/EK rendelet 17. cikke a „A Szerződés 93. cikkének (1) bekezdése szerinti együttműködés" cím alatt így szól:

„(1) A Bizottság az érintett tagállamtól minden szükséges információt megkap a Szerződés 88. cikkének (1) bekezdése szerinti létező támogatási programoknak a tagállamokkal együttműködésben végzett felülvizsgálatához.

(2) Amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy egy létező támogatási program nem, vagy többé már nem egyeztethető össze a közös piaccal, előzetes véleményéről tájékoztatja az érintett tagállamot, és lehetőséget biztosít számára, hogy egy hónapos határidőn belül benyújtsa észrevételeit....".

(90) A Bizottság 2002. február 22-i levelében megfelelően felhívta Németország figyelmét arra, hogy Németország válaszainak és a panaszosok által közölt adatoknak a megvizsgálása után arra a következtetésre jutott, hogy az EK-versenyszabályok alkalmazandók a szóban forgó intézkedésekre, és hogy a mezőgazdasági termékekre vonatkozó különös szabályozás nem érvényesíthető, mivel a gabonapárlat ipari termék, amely így nem esik az EK-Szerződés I. mellékletének hatálya alá.

(91) Miután a Bizottság megállapította, hogy Németország gabonapárlat-főzdék érdekében tett intézkedései létező támogatást testesítenek meg, amelyek összeegyeztethetősége az EK-Szerződéssel kétséges, az 1999/659/EK rendelet 17. cikkének megfelelően felszólította Németországot, hogy nyújtsa be észrevételeit a 2002. február 22-i keltezésű levél kézhezvételétől számított egy hónapon belül. Ezenkívül arra is felhívta Németországot, hogy tegyen javaslatot olyan megfelelő intézkedésekre, amelyekkel a monopóliumról szóló törvényhozását az EK-Szerződés 87. cikkével összeegyeztethetővé lehet tenni.

(92) 2002. március 19-i levelében Németország ellentmondott a Bizottság megítélésének, és újból előadta, hogy a gabonapárlatnak élveznie kell a mezőgazdasági termékekre vonatkozó szabályozást.

b) Megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat

(93) Az 1999/659/EK rendelet 18. cikke így rendelkezik a megfelelő intézkedésekről:

„Amennyiben a 17. cikk szerint a tagállam által nyújtott információ alapján a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a létező támogatási program nem, vagy többé már nem egyeztethető össze a közös piaccal, ajánlást készít, amelyben megfelelő intézkedéseket javasol az érintett tagállamnak. Az ajánlásban javasolhatja, különösen: a) a támogatási program lényeges módosítását; vagy b) eljárási követelmények bevezetését; vagy c) a támogatási program megszüntetését".

(94) Az EK-Szerződés 88. cikkének (1) bekezdése, és ezzel összefüggésben az 1999/659/EK rendelet 18. cikke szerint a Bizottság a 2002. június 19-i határozatában megfelelő intézkedéseket javasolt Németországnak a gabonapárlatra vonatkozó német törvényhozás (1976. május 2-i törvény és 1999. december 22-i törvény) idevágó rendelkezéseinek az alábbi szempontok szerinti módosítására:

a) A mezőgazdasági és ipari szeszfőzdék nem kaphatnak több üzemeltetési támogatást a törvényben garantált árak fenntartásának érdekében adott támogatás formájában.

b) Nem állhat fenn a továbbiakban jogosultságuk a rendszerből való idő előtti kilépés kompenzációjaként nyújtott bármilyen természetű egyéb támogatásra.

c) A törvénymódosításokat a 2002/2003-as termelési évtől a lehető leghamarabb meg kell hozni, és azoknak legkésőbb 2004. január 1-jéig hatályba kell lépni.

d) Németország tájékoztatja a Bizottságot a meghozott megfelelő intézkedésekről egy olyan jelentés formájában, amelyet legkésőbb 2003 első negyedévének végéig kell benyújtani. Egy második, az intézkedések tényleges átvételéről szóló jelentést legkésőbb 2003 november végéig kell a Bizottságnak benyújtani.

C. **A Németország által a támogatási intézkedések igazolására felhozott ítélkezési gyakorlat értékelése**

(95) Az Európai Közösségek Bírósága több ízben nyilatkozott a német borpárlat-monopóliumról szóló törvényi rendelkezéseknek az EK-Szerződés bizonyos előírásaival való összeegyeztethetőségéről (vö. különösen a Hansen und Sektkellerei C.A. Kupferberg ügyekben hozott ítéleteket, ld. 42. pont).

(96) Németország a Bizottságnak adott válaszaiban hivatkozik erre az ítélkezési gyakorlatra, és azt vezeti le belőle, hogy az 1976. május 2-i Branntweinmonopolgesetz rendelkezéseit a Bíróság már felülvizsgálta, és megerősítette. Ennek következtében a Branntweinmonopolgesetz (az 1999. december 22-i törvénnyel módosított formájában) a Bizottság által nem kérdőjelezhető meg, mivel azt a Bíróság nem kifogásolta.

(97) Ezért célszerű közelebbről megvizsgálni ezen ítélkezési gyakorlat rendelkező részét.

(98) Az ezen összefüggésben idézett ügyekben a Bíróságot előzetes döntéshozatalra kérték fel a német borpárlat-monopólium által bevezetett adórendelkezéseknek az EK-Szerződés 37. és 95. cikkének (jelenleg a 37. és a 90. cikk) vonatkozásában való jogérvényességének kérdésével kapcsolatban. A Bíróság ebben az esetben úgy nyilatkozott, hogy a borpárlat-monopóliumból eredő adóintézkedések összeegyeztethetőek az EK-Szerződés rendelkezéseivel.

(99) Ítéletében arra korlátozta magát, hogy utalt arra, hogy „a 92. és a 93. cikk végrehajtása során a Bizottságnak szélesebb mozgástere van a beavatkozásra, míg a 37. cikknek közvetlenül érvényesülnie kell", azaz, ezzel elismerte, hogy a Bizottság az EK-Szerződés alapján jogosult a szóban forgó intézkedéseket támogatási jogi szempontból minősíteni.

(100) A Bíróság kifejti továbbá, hogy a 92. és 93. cikknek egyrészről, és a 37. cikknek másrészről ugyan közös célja annak megakadályozása, hogy a tagállamok „egy állami monopólium tevékenységén vagy támogatások nyújtásán" keresztül a közös piac versenyfeltételeit torzítsák, vagy hogy más tagállamok előállítóinak illetve kereskedelmének hátrányos megkülönböztetését okozzák, azonban olyan rendelkezésekről van szó, „amelyek alkalmazási feltételei az általuk felölelt mindenkori állami intézkedések formájának sajátosságaiból fakadnak". A Bíróság végül kifejtette, hogy ebben a speciális esetben nem kell megvizsgálni azt, hogy mennyiben alkalmazhatóak a 92. és 93. cikk rendelkezései az érintett mezőgazdasági termékek előállítására, és az ezekkel való kereskedelemre.

(101) Ebből az indoklásból nem lehet azt levezetni, hogy a Bíróság azon az álláspontón lett volna, hogy az EK-Szerződés támogatásjogi rendelkezései nem alkalmazhatóak a gabonapárlat-monopólium keretein belül nyújtott támogatásokra.

(102) Németország elismeri ugyan, hogy a Bíróság nem nyilatkozott közvetlenül a monopólium 92. és 93. cikkel való összeegyeztethetőségéről, azonban hivatkozik arra, hogy a Bíróság a szóban forgó terméket kétségkívül a mezőgazdasági termékek közé sorolta, amely közös piaci szervezet tárgya lehet.

(103) A Bizottság megállapítja, hogy a Bíróság nem nyilatkozott a szóban forgó állami támogatásokkal kapcsolatban. Ezért azon az álláspontón van, hogy a Németország által ebben az ügyben hivatkozott európai bírósági ítéletek nem fogják át sem a szóban forgó termék besorolását, sem a német gabonafőzdéknek nyújtott támogatások támogatási jogi minősítését. Az idézett bírósági gyakorlat ezért ebben az esetben nem mérvadó.

D. **A támogatások összeegyeztethetősége**

(104) Az EK-Szerződés 87. cikkének (2) bekezdése a támogatások olyan meghatározott fajtáit sorolja fel, amelyek az EK-Szerződéssel összeegyeztethetőek. A támogatások fajtájánál és természeténél fogva egyértelmű, hogy a 87. cikk (2) bekezdésének a), b) és c) pontjában megállapított eltérések erre az esetre nem vonatkoznak.

(105) A 87. cikk (3) bekezdése sorolja fel a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető támogatási fajtákat. Nyilvánvaló, hogy a szóban forgó szabályozás nem szolgál sem valamely közös európai érdeket szolgáló fontos projekt előmozdítására, sem egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére, sem a kultúra és a kulturális örökség megőrzésére a 87. cikk (3) bekezdésének b) és d) pontjában szereplő eltérések értelmében.

(106) A 87. cikk (3) bekezdésének a) és c) pontjában foglalt, a térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására szolgáló eltérésekkel kapcsolatban elmondható, hogy a szóban forgó támogatások különbségtétel nélkül Németország valamennyi térségére vonatkoznak. Az is vitán felül áll, hogy a támogatások célja nem az, hogy az egyes gazdasági tevékenységek támogatására szolgáló eltérés (87. cikk (3) bekezdés c) pontja) értelmében intézkedéseket támogassanak a kutatás és fejlesztés, a környezetvédelem, a foglalkoztatás és képzés területein az idevágó közösségi kereteknek és közösségi iránymutatásoknak megfelelően. Mivel egyéb okot sem lehet érvényesíteni az egyes gazdasági tevékenységek fejlesztésével kapcsolatban, ezért a szóban forgó támogatásokat a közös piaccal összeegyeztethetetlen kategóriába kell sorolni.

(107) A Bizottság ennek ellenére azon a véleményen van, hogy meghatározott érvek szólnak amellett, hogy engedélyezzék a Németországban gyakorlatban levő rendszer bizonyos átmeneti időszak végéig való fenntartását.

(108) Így az eljárás megindítása után a szeszipar képviselőinek kivételével valamennyi érintett csoport tiltakozott a Bizottság által javasolt határidő ellen. Németország a Bizottsággal szemben kifejtette, hogy elengedhetetlen a többéves határidő ahhoz, hogy a szóban forgó támogatásokat elfogadható körülmények között építsék le, a megfelelően bejelentett, és a Bizottság által évtizedeken át nem vitatott támogatási rendszerből eddig hasznot húzó termelők létének veszélyeztetése nélkül.

(109) Ezután a Bizottság tudomásul vette, hogy a gabonapárlat-előállításban a termelési év adott év október 1-jén kezdődik, és a rákövetkező év szeptember 30-án ér véget. Erre tekintettel lesz annak a határnapnak a megállapításánál, ameddig Németországnak a törvényreformot végre kell hajtani.

(110) Németország meggyőzően tárta fel a Bizottság előtt, hogy azoknak az ipari és mezőgazdasági szeszfőzdéknek, amelyek eddig a monopólium keretében előállított párlatokat a DKV-nak szállították le, és a jövőben az új rendszer keretében maguk kívánják azt értékesíteni, jelentős beruházásokat kell megvalósítaniuk. Ilyenek például új lepárló-berendezések beszerzése, vagy új épületek és raktárhelyiségek létesítése (acélkádak, fahordók, laboratóriumi eszközök, palackfeltöltő berendezés, a csomagolt áru tárolására szolgáló helyiség, építési engedélyek igénylése stb.). Németország becslése szerint egy szeszfőzdének, amely 1 000 hl gabonából nyert alkoholt termel évente, ennek az alkoholmennyiségnek a forgalomba hozatalához legalább évi 400 000 EUR-t kell befektetnie.

(111) A szükséges átalakítások nyilvánvalóan nem hajthatók végre egy olyan kiegészítő határidő biztosítása nélkül, amely alatt a létező támogatások érvényben maradnak, legyen szó akár az előállítási költségek megtérítéséről, akár a kompenzációs összegekről. Ez vonatkozik különösen a kis lepárló üzemekre, amelyek az érintett vállalkozások és/vagy agrárüzemek túlnyomó többségét teszik ki.

(112) A Bizottság annyiban ismeri el Németország kérelmének jogosságát, amennyiben bizonyítást nyert, hogy az évtizedekig nyújtott támogatások hirtelen megszüntetése az intézkedések által érintett üzemek, különösen a mezőgazdasági szeszfőzdék nagy részének létét veszélyeztetné. Ezért olyan átmeneti határidőt kell megszabni, amely alkalmas arra, hogy a szeszfőzdék termelésüket ez alatt az idő alatt az új helyzethez igazíthassák.

(113) A Bizottság tudomásul veszi azt is, hogy a gabonapárlat konkurál olyan egyéb termékekkel, amelyek az EK-Szerződés I. mellékletének hatálya alá esnek, és támogatásban részesülnek. Mivel azonban az adott esetben mégiscsak üzemeltetési támogatásokról van szó, ezeket egy megfelelő határidőn belül meg kell szüntetni: az előzőekben kifejtettek alapján ebben az összefüggésben megfelelő lenne a szabályozás további kereken két és fél évig (2006. szeptember 30-ig) való fenntartása. Ezután Németországnak hatályon kívül kell helyeznie a szabályozást, annak minden következményével együtt.

(114) A Bizottság ezért a Következőket állapítja meg:

a) A mezőgazdasági és ipari gabonafőzdék nem jogosultak a továbbiakban üzemeltetési támogatásokra olyan hozzájárulás formájában, amelyek célja a törvényileg garantált árak fenntartása.

b) Szintén nem érvényesíthetik további igényeiket a bármilyen fajtájú egyéb támogatásokra, a rendszerből való esetleges idő előtti kiválás kompenzációjaként.

c) A törvénymódosításokat a 2005/2006-os termelési évtől a lehető leghamarabb meg kell hozni, és azoknak legkésőbb 2006. szeptember 30-ig hatályba kell lépni.

d) Németország jelentésben tájékoztatja a Bizottságot a meghozott megfelelő intézkedésekről, amely jelentést legkésőbb 2005. második negyedévének végéig kell benyújtani. Egy második jelentést az intézkedések tényleges alkalmazásáról 2006 végéig kell a Bizottságnak benyújtani,

A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

1. cikk

A német Branntweinmonopolgesetzben foglalt, a gabonapárlat előállítóinak javát szolgáló támogatási program összeegyeztethetetlen a közös piaccal.

2. cikk

Németország megteszi a szükséges intézkedéseket az 1. cikkben meghatározott támogatási program 2006. szeptember 30-tól való megszüntetésére.

3. cikk

Németország legkésőbb 2005. június 30-ig tájékoztatja a Bizottságot a támogatási program megszüntetésére tervezett intézkedésekről.

Németország legkésőbb 2006. december 31-ig tájékoztatja a Bizottságot a meghozott intézkedések tényleges alkalmazásáról.

4. cikk

Ennek a határozatnak a Németországi Szövetségi Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2004. november 16-án.

a Bizottság részéről

Mario MONTI

a Bizottság tagja